

Warszawa, dn. 20 czerwca 2017 r.

„PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE
- WYMÓG I ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA
W PROJEKTOWANIU INTEGRACYJNYCH WĘZŁÓW
KOMUNIKACYJNYCH”

Dr hab. inż. arch. Marek Wysocki, prof. nadzw. PG
Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej

Dyrektor Centrum Projektowania Uniwersalnego
Członek Komisji Ekspertów ds. Osób Niepełnosprawnych przy RPO
Ekspert grupy ON Inclusion 14-20
Access Oficer m. Gdyni

*Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym,
społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.*

(Art. 32 pkt 2 Konstytucji RP)

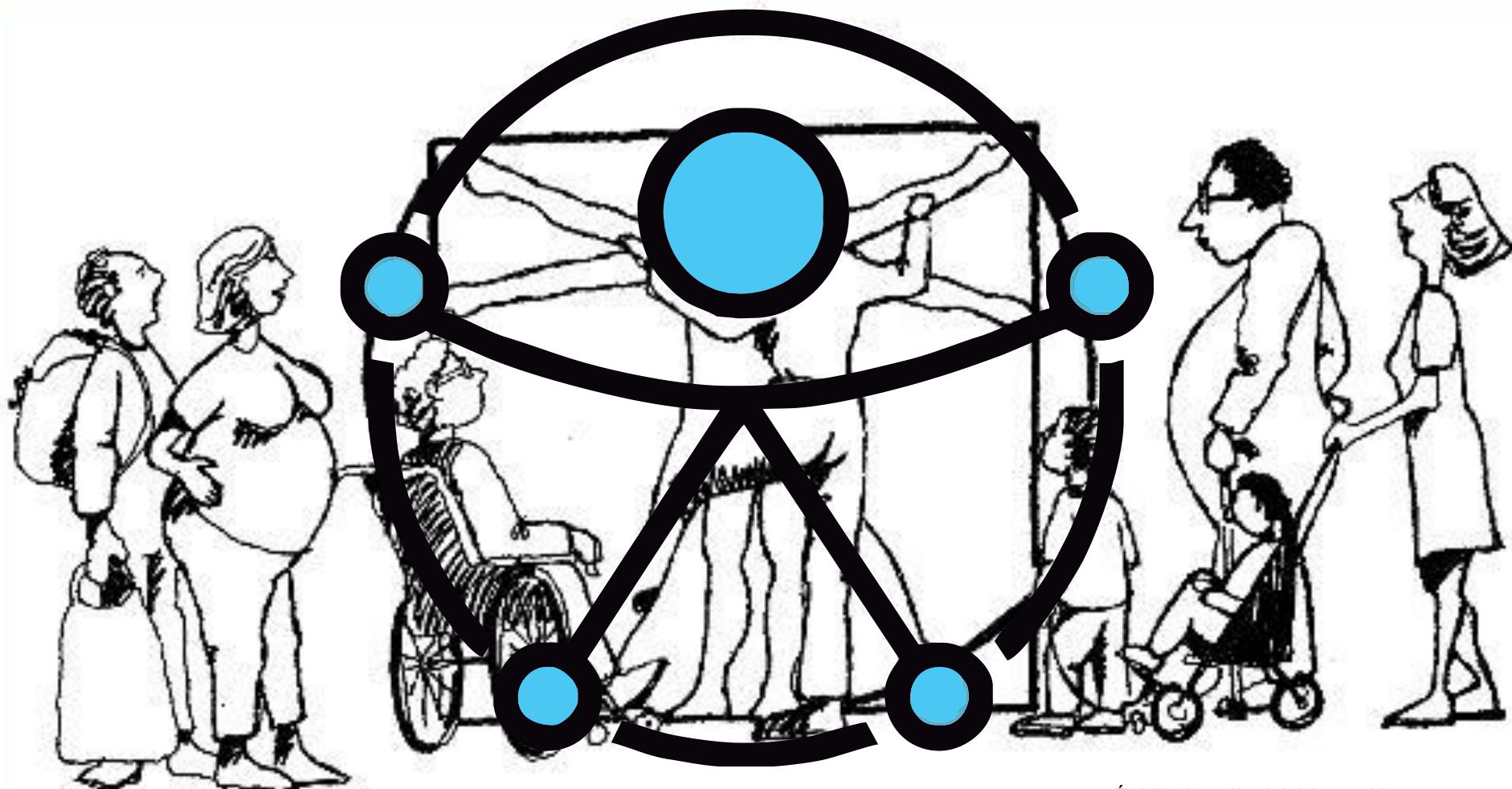
Disability Awareness

Świadomość niepełnosprawności

autor: Peter Downs

„PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE
WYMÓG I ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA
W PROJEKTOWANIU INTEGRACYJNYCH WĘZŁÓW KOMUNIKACYJNYCH”

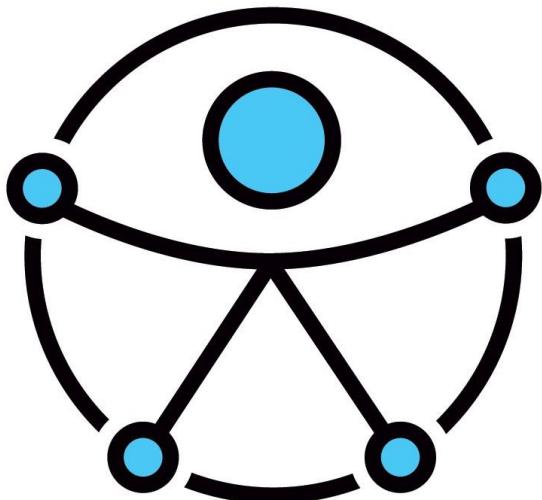
JAK ZREALIZOWAĆ DOSTĘPNOŚĆ?

Źródło; <http://rudolphbrynn.blogspot.com>

PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE

Definicja projektowania uniwersalnego propagowana przez Center of Universal Design Uniwersytetu Północnej Karoliny (USA) brzmi następująco:

„Projektowanie uniwersalne jest to projektowanie produktów i środowiska, które mogą być użytkowane przez wszystkich ludzi, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania” (Ron Mace)

źródło: http://www.design.ncsu.edu/cud/about_ud/about_ud.htm

„PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE WYMÓG I ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA W PROJEKTOWANIU INTEGRACYJNYCH WĘZŁÓW KOMUNIKACYJNYCH”

PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE - ZASADY:

1. UŻYTECZNOŚĆ DLA OSÓB O RÓŻNEJ SPRAWNOŚCI

Użyteczne rozwiązania to takie, z których mogą korzystać wszyscy, bez względu na możliwości funkcjonalne użytkownika.

2. ELASTYCZNOŚĆ W UŻYTKOWANIU

Projekt uwzględnia szeroki zakres indywidualnych preferencji i możliwości użytkownika.

3. PROSTE I INTUICYJNE UŻYTKOWANIE

Projekt zawiera rozwiązania, które będą intuicyjne w użytkowaniu i będą uwzględniały doświadczenie, wiedzę i umiejętności językowe lub aktualne możliwości koncentracji użytkownika.

4. CZYTELNA INFORMACJA

Projekt stosuje informacje z uwzględnieniem zakresów percepcji człowieka i warunków otoczenia.

5. TOLERANCJA NA BŁĘDY

Projekt minimalizuje zagrożenia i przypadkowe negatywne konsekwencje podczas użytkowania rozwiązań technicznych i przestrzennych.

6. WYGODNE UŻYTKOWANIE BEZ WYSIŁKU

Projekt uwzględnia rozwiązania, które nie powodują nadmiernego wysiłku podczas użytkowania.

7. WIELKOŚĆ I PRZESTRZEŃ ODPOWIEDNIE DLA DOSTĘPU I UŻYTKOWANIA

Zapewniona jest odpowiednia przestrzeń do wykonania danego działania, z uwzględnieniem możliwości funkcjonalnych użytkownika, w tym ograniczeń w mobilności i percepcji oraz pozycji ciała.

8. PERCEPCJA RÓWNOŚCI

Równoprawny dostęp do środowiska, korzystania ze środków transportu i usług powszechnych lub powszechnie zapewnionych, jest zapewniony w taki sposób, aby korzystający nie czuł się w jakikolwiek sposób dyskryminowany czy stygmatyzowany.

„PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE
WYMÓG I ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA
W PROJEKTOWANIU INTEGRACYJNYCH WĘZŁÓW KOMUNIKACYJNYCH”

DEFINICJA Z ARTYKUŁU 2 KONWENCJI ONZ O PRAWACH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Ratyfikacja Konwencji nastąpiła 6 września 2012 r.,
poprzez złożenie podpisu Prezydenta RP.

Uniwersalne projektowanie oznacza projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza pomocy technicznych dla poszczególnych grup osób niepełnosprawnych, jeżeli jest to potrzebne.

RATYFIKACJA KONWENCJI ONZ o prawach osób niepełnosprawnych:

Ratyfikacja Konwencji nastąpiła 6 września 2012 r.,
poprzez złożenie podpisu Prezydenta RP.

Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych została przyjęta w grudniu 2006 r. na sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ i weszła w życie 3 maja 2008 r. Do połowy marca 2012 r. podpisały ją 153 państwa, a jej stronami jest 112 krajów. Polska podpisała konwencję w marcu 2007 r.

Konwencja zawiera przepisy zakazujące dyskryminowania niepełnosprawnych, a także nakazujące tworzenie warunków do korzystania przez nich z praw na równi z innymi osobami oraz wprowadzenie rozwiązań specjalnie do nich adresowanych. Dokument podkreśla znaczenie, jakie mają dla niepełnosprawnych samodzielność i niezależność. Zwraca uwagę na potrzebę ich udziału w procesach decyzyjnych, a także znaczenie dostępności np. do opieki zdrowotnej, edukacji, informacji, kultury i rekreacji.

źródło: <http://www.niepelnosprawni.gov.pl>

DOSTĘPNOŚĆ ŚRODOWISKA ZABUDOWANEGO: ARTYKUŁ 9 Konwencji:

1. Aby umożliwić osobom niepełnosprawnym samodzielne życie i pełne uczestnictwo we wszystkich sferach życia, Państwa-Strony podejmą stosowne kroki celem zapewnienia osobom niepełnosprawnym dostępu, na równych zasadach z innymi obywatelami, do środowiska fizycznego, transportu, informacji i komunikacji międzyludzkiej, w tym technologii i systemów komunikacyjnych i informacyjnych, oraz do innych udogodnień i usług oferowanych całemu społeczeństwu, zarówno w środowiskach miejskich, jak i wiejskich. Te działania, włącznie z rozpoznawaniem i usuwaniem przeszkód i barier na drodze do dostępności, będą dotyczyć między innymi:

- (a) Budynków, dróg, środków transportu oraz innych obiektów, w tym szkół, mieszkalnictwa, ośrodków medycznych i miejsc pracy;**
- (b) Usług informacyjnych, komunikacyjnych i innych, w tym usług elektronicznych, jak również usług w zakresie pomocy w nagłych wypadkach.**

RÓWNOPRAWNY DOSTĘP I SAMODZIELNE ŻYCIE

ARTYKUŁ 19 Konwencji:

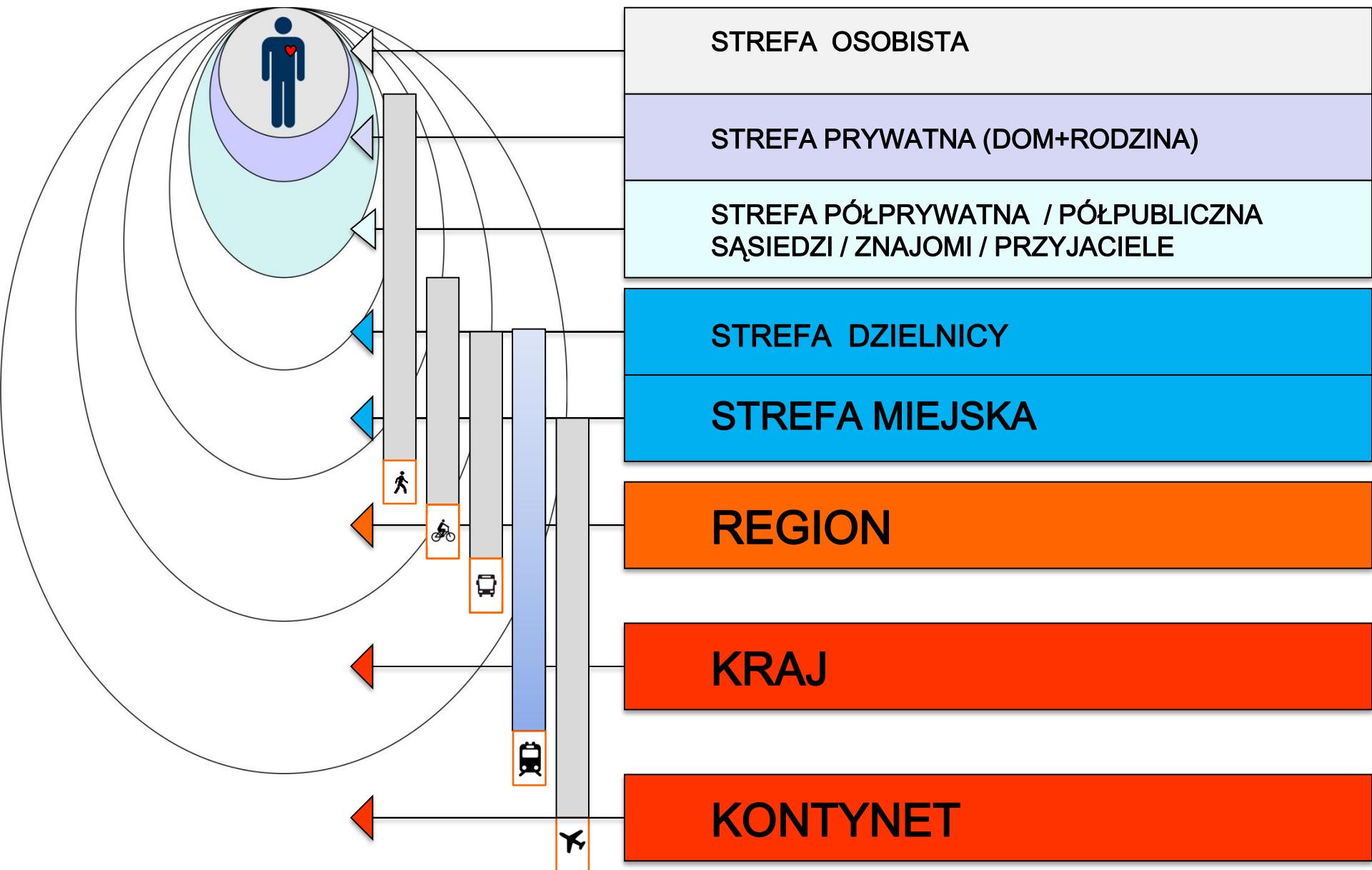
Samodzielne życie i integracja społeczna

Państwa-Strony uznają prawo wszystkich osób niepełnosprawnych do życia w społeczeństwie, i do dokonywania wyborów na równi z innymi obywatelami, oraz podejmą skuteczne i stosowne działania, aby ułatwić osobom niepełnosprawnym korzystanie z wyżej wymienionego prawa oraz ich pełną integrację i uczestnictwo w życiu społecznym, w tym zagwarantują, iż:

(c) ogólnie dostępne usługi i obiekty będą dostępne na równych zasadach dla osób niepełnosprawnych oraz będą dostosowane do ich potrzeb.

„PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE
WYMÓG I ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA
W PROJEKTOWANIU INTEGRACYJNYCH WĘZŁÓW KOMUNIKACYJNYCH”

STRATEGIA DOSTĘPNOŚCI

STRATEGIA DOSTĘPNOŚCI

- ramy i cele strategii
- alokacja środków w budżecie

AUDYT DOSTĘPNOŚCI

- identyfikacja barier przestrzennych
- identyfikacja potrzeb OzN
- zalecenia usprawnień dla OzN

OCENA UWARUNKOWAŃ

- szczegółowe określenie i opisanie architektonicznych, konserwatorskich, społecznych i finansowych uwarunkowań zmian

Sektor percepcji
Punkt orientacji

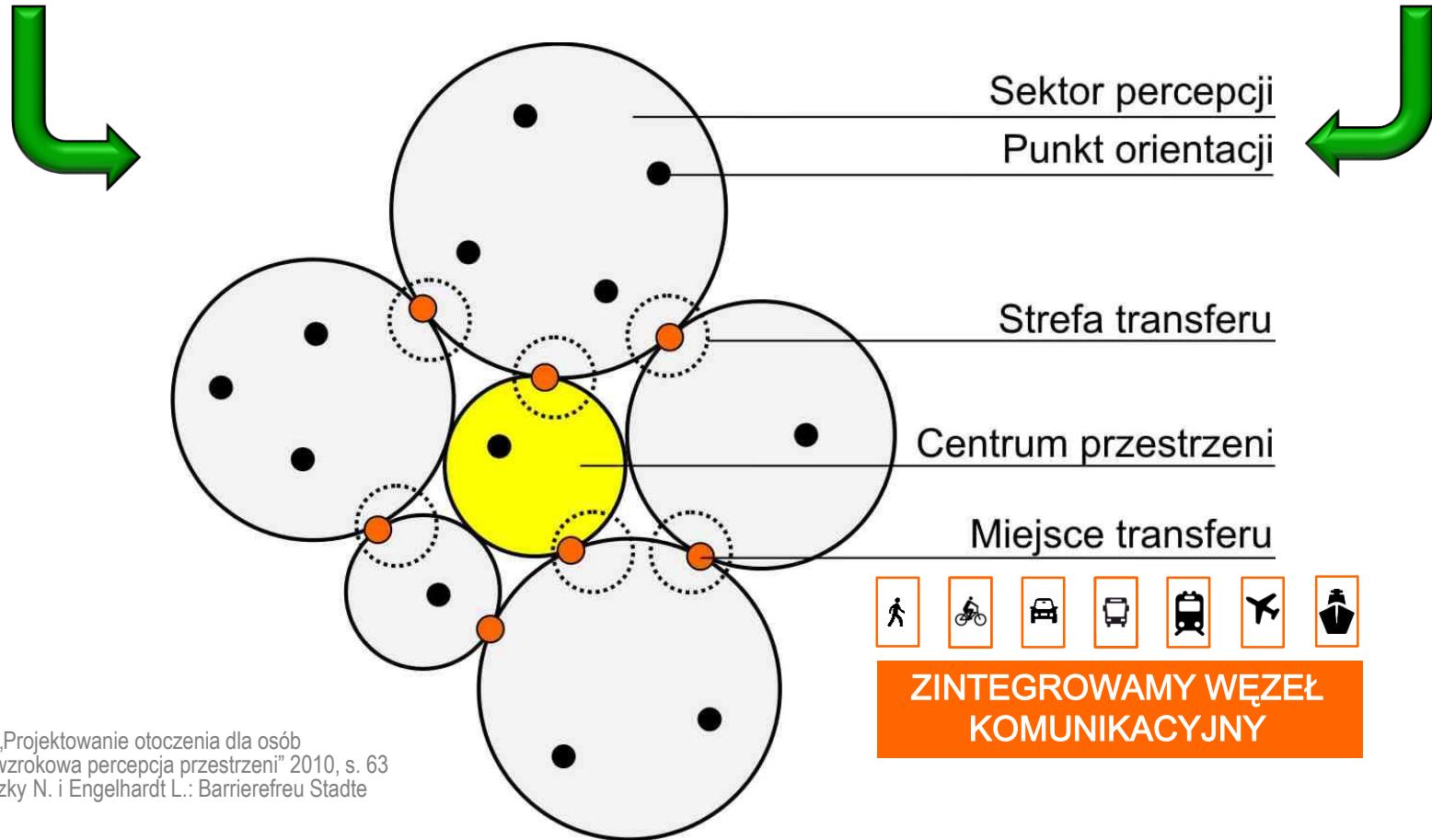
Strefa transferu

Centrum przestrzeni

Miejsce transferu

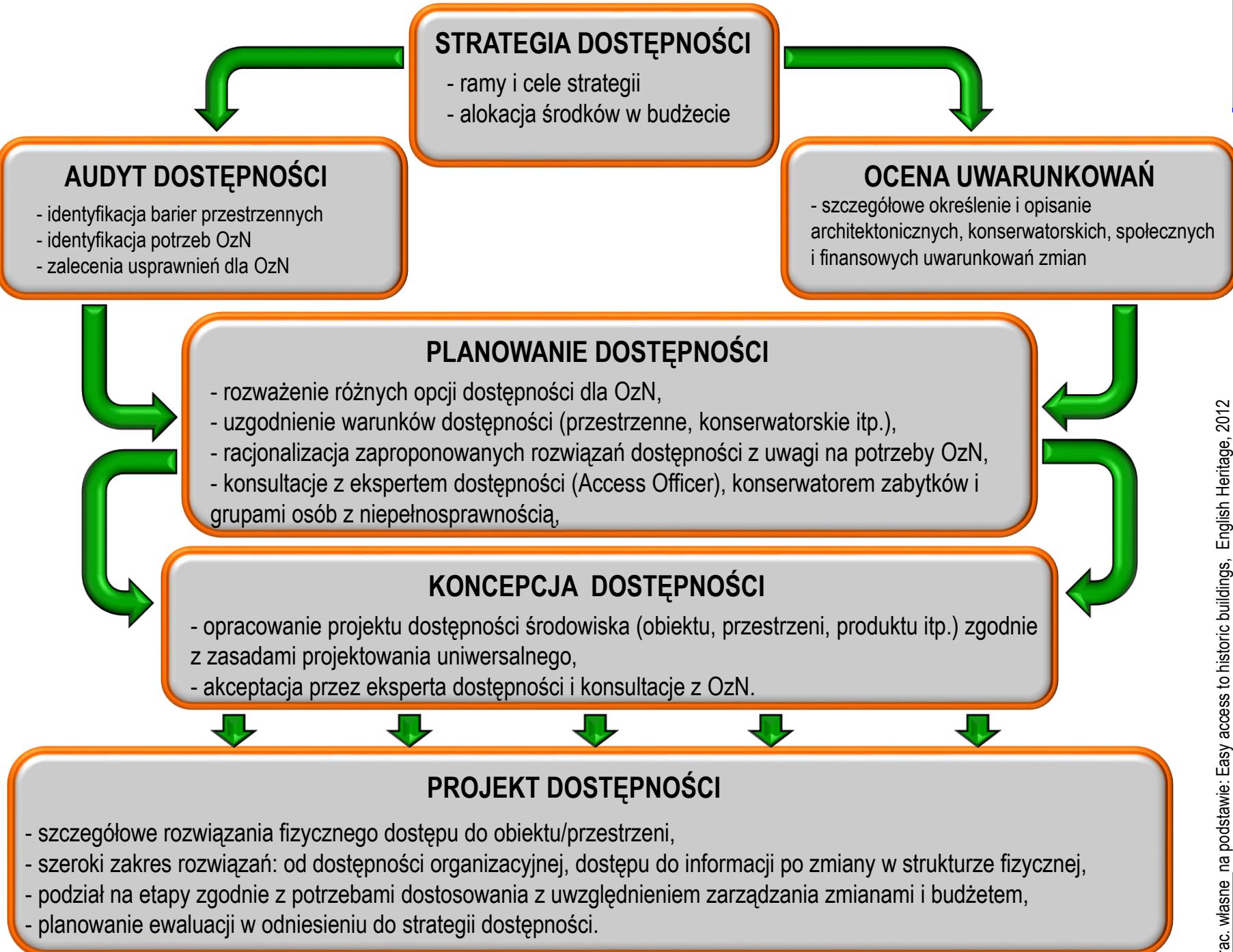

ZINTEGROWAMY WĘZEŁ
KOMUNIKACYJNY

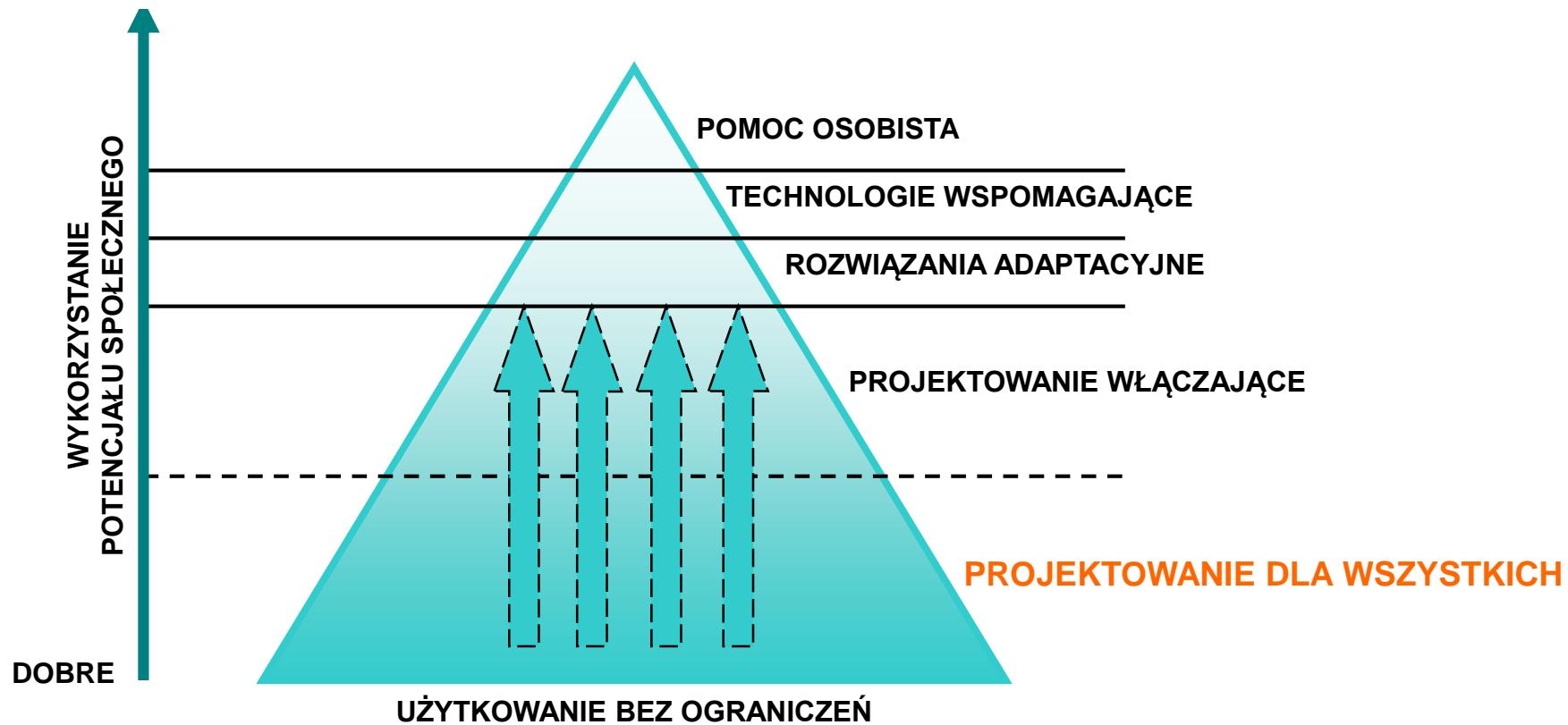

Źródło: Wysocki M. „Projektowanie otoczenia dla osób niewidomych. Pozawzrokowa percepja przestrzeni” 2010, s. 63 na podstawie: Metlitzky N. i Engelhardt L.: Barrierefrei Stadt bauen, 2008.

STRATEGIA DOSTĘPNOŚCI

OBSZAR MOBILNOŚCI:

Wykorzystanie potencjału społecznego osób z ograniczeniami mobilności i percepcji w zależności od zakresu obszaru projektowania.

(oprac. własne na podst. Nordby, 2003)

UPORZĄDKOWANIE I ROZSZERZENIE ISTNIEJĄCYCH ZAPISÓW PRAWNYCH W ŚWIETLE RATYFIKOWANEJ KONWENCJI ONZ

**Konsekwencja w przestrzeganiu obowiązujących przepisów prawa budowlanego.
Obecne akty prawne są niespójne i prowadzą do różnej interpretacji.**

Wdrażanie: Ministerstwo Rozwoju, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, GUNB, NIK

Wprowadzenie umocowanych prawnie standardów projektowych (Polska jako jedno z czterech państw europejskich nie posiada jednolitych standardów w zakresie dostępności obiektów i przestrzeni środowiska zbudowanego).

Wdrażanie: Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, jednostki samorządu terytorialnego, jednostki naukowo-badawcze.

Zwiększenie kontroli inwestycji i zadań finansowanych ze środków publicznych z uwzględnieniem równych praw wszystkich użytkowników, bez względu na ich ograniczenia w mobilności i percepcji.

Wdrażanie: Ministerstwo Rozwoju, jednostki samorządu terytorialnego, GUNB, NIK, jednostki naukowo-badawcze, niezależne instytucje monitorujące, organizacje pozarządowe.

**„PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE
WYMÓG I ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA
W PROJEKTOWANIU INTEGRACYJNYCH WĘZŁÓW KOMUNIKACYJNYCH”**

Prawo międzynarodowe zachęca do promowania idei projektowania uniwersalnego (projektowania dla wszystkich) oraz tworzenia środowiska zbudowanego dostępnego dla wszystkich.

**PRZEPISY
PRAWNE**

1. 1993 - Standardowe Zasady Wyrównywania Szans

Rezolucja ONZ nr 48/96: i bazujące na nich Deklaracja Barcelońska (1995) oraz Agenda 22 (2001),

2. 2001 - Uchwała Rady Europy ResAP (2001)1

dot. wprowadzenia zasad uniwersalnego projektowania do programów nauczania wszystkich zawodów pracujących nad zbudowanym środowiskiem

3. 2006 - Plan Działań Rady Europy na lata 2006-2015

Zalecenie nr Rec(2006)5

4. 2006 - Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych

Rezolucja ONZ nr 61/06

5. 2010 - Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010-2020:

Odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier. Komunikat Komisji Europejskiej KOM(2010) 636

W Polsce obowiązuje od 1995 r. Prawo Budowlane, które wskazuje, że środowisko zbudowane należy projektować zgodnie z potrzebami osób z niepełnosprawnością.

PRZEPISY
PRAWNE

Art. 5 ustawy prawo budowlane.

1. Obiekt budowlany wraz ze związanymi z nim urządzeniami budowlanymi należy, biorąc pod uwagę przewidywany okres użytkowania, projektować i budować w sposób określony w przepisach, w tym techniczno-budowlanych, oraz **zgodnie z zasadami wiedzy technicznej**, zapewniając:

...

4) niezbędne warunki do korzystania z obiektów użyteczności publicznej i mieszkaniowego budownictwa wielorodzinnego przez osoby niepełnosprawne, w szczególności poruszające się na wózkach inwalidzkich;

Art. 5 pkt 4: niezbędne warunki do korzystania ze środowiska zabudowanego wszystkim użytkownikom, bez względu na ich indywidualne potrzeby w mobilności i percepcji, zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.

Prawo budowlane Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r., Dz.U. 1994 nr 89 poz. 414

**„PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE
WYMÓG I ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA
W PROJEKTOWANIU INTEGRACYJNYCH WĘZŁÓW KOMUNIKACYJNYCH”**

W Polsce obowiązuje od 1995 r. Prawo Budowlane, które wskazuje, że środowisko zbudowane należy projektować zgodnie z potrzebami osób z niepełnosprawnością.

**PRZEPISY
PRAWNE**

	Nazwa dokumentu	Skrót
a)	ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 1300/2014 z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie technicznych specyfikacji interoperacyjności odnoszących się do dostępności systemu kolei Unii dla osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej możliwości poruszania się (Dzienniki Unii Europejskiej Seria L Nr 356 z 12 grudnia 2014)	TSI PRM
b)	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1422)	WT-budynki
c)	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 17 czerwca 2011 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane metra i ich usytuowanie. (Dz.U. 2011 nr 144 poz. 859)	WT-metro
d)	Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dn. 02.03.1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U. z 2016 r. poz. 124)	WT-drogi
e)	Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 30 maja 2000 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogowe obiekty inżynierskie i ich usytuowanie (Dz.U. 2000 nr 63 poz. 735)	WT-obiekty
f)	Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 10 września 1998 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie (Dz.U. 1998 nr 151 poz. 987 z późn. zm.)	WT-kolej
g)	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz.U. Nr 220, poz. 2181, z późn. zm.)	WT-znaki
h)	Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2012 r. poz. 2012)	KPON
i)	Standardy Dostępności Centrum Projektowania Uniwersalnego z 2016 r. Politechnika Gdańsk	SD CPU 2016

KODEKS URBANISTYCZNO-BUDOWLANY PROJEKT

PRZEPISY
PRAWNE

Art. 16

Projektowanie przestrzeni oraz inwestycji następuje w sposób zapewniający możliwie szeroki dostęp do nich osób o ograniczonej sprawności, w tym osób starszych, zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.

Propozycja CPU zmiany zapisu:

Art. 16: Projektowanie przestrzeni oraz inwestycji następuje w sposób zapewniający równoprawny dostęp do nich osób o ograniczonej sprawności, w tym osób starszych, zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.

**„PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE
WYMÓG I ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA
W PROJEKTOWANIU INTEGRACYJNYCH WĘZŁÓW KOMUNIKACYJNYCH”**

Instytucje Unijne coraz częściej zwracają uwagę na istotne rozbieżności w zakresie wdrażania idei dostępności, w tym wprowadzania do zapisów prawnych w krajach członkowskich koncepcji projektowania uniwersalnego.

**PRZEPISY
PRAWNE**

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.12.2015 r.
COM(2015) 615 final
2015/0278 (COD)

Wniosek

**DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw
członkowskich w odniesieniu do wymogów dostępności produktów i usług**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

{ SWD(2015) 264 final }

{ SWD(2015) 265 final }

{ SWD(2015) 266 final }

„PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE
WYMÓG I ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA
W PROJEKTOWANIU INTEGRACYJNYCH WĘZŁÓW KOMUNIKACYJNYCH”

PROJEKT WYTYCZNYCH WDRAŻANIA POWSZECHNEJ DOSTĘPNOŚCI:

Postulaty organizacji pozarządowych w sprawie systemowych rozwiązań wdrażania tematyki dostępności osób z niepełnosprawnościami w programowanie funduszy UE 2014-2020.

– poparcie ponad 100 organizacji NGO

Autorzy dokumentu:

- Agata Gawska, FA
- Grzegorz Kozłowski, TPG, PFOS
- Piotr Kowalski, PFON, PZG
- dr Paweł Kubicki, SGH
- dr Katarzyna Roszewska, UKSW
- Aleksander Waszkielewicz, FIR
- dr hab. inż. arch. Marek Wysocki, WA PG
- Jacek Zadrożny, ekspert niezależny
- Monika Zakrzewska, PSOUU
- Przemysław Żydok, TPG, OFOP

**„PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE
WYMÓG I ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA
W PROJEKTOWANIU INTEGRACYJNYCH WĘZŁÓW KOMUNIKACYJNYCH”**

**Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji,
w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości
szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020**

Dokument przygotowany przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju – 8 maja 2015 r.

Cel i zakres regulacji

- 1) Celem Wytycznych jest zapewnienie zgodności sposobu realizacji programów operacyjnych z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasadą równości szans kobiet i mężczyzn, a także zapewnienie spójnego podejścia w tym zakresie w ramach EFS, EFRR i FS.
- 2) Wytyczne są skierowane do wszystkich instytucji uczestniczących w realizacji programów operacyjnych.

„PROJEKTOWANIE UNIWERSALNE
WYMÓG I ODPOWIEDZIALNOŚĆ SPOŁECZNA
W PROJEKTOWANIU INTEGRACYJNYCH WĘZŁÓW KOMUNIKACYJNYCH”

Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020

Badania dostępności obiektów i przestrzeni publicznej w Polsce wskazują, że : kierunkiem działań podmiotów krajowych, samorządowych, gospodarczych oraz edukacyjnych – w tym podmiotów wdrażających działania współfinansowane ze środków EFS, EFRR i FS – powinno być faktyczne wykorzystanie koncepcji uniwersalnego projektowania.

Wytyczne wskazują na to, aby

podczas oceny wniosków o dofinansowanie projektów infrastrukturalnych, **jest konieczna ocena zgodności danego projektu z koncepcją uniwersalnego projektowania**. W związku z tym, IZ zapewnia, że wnioskodawca we wniosku o dofinansowanie projektu umieszcza opis dostępności inwestycji.

ROZWÓJ PLATFORM WSPÓŁPRACY NA RZECZ ROZWOJU PROJEKTOWANIA UNIWERSALNEGO

CENTRUM PROJEKTOWANIA UNIWERSALNEGO

Politechnika Gdańskia Wydział Architektury, 80-233 Gdańsk, ul.. Narutowicza 11/12, fax. 58 347 13 15

Celem głównym Centrum Projektowania Uniwersalnego jako inicjatywy Politechniki Gdańskiej jest prowadzenie badań naukowych i badań wdrożeniowych w celu:

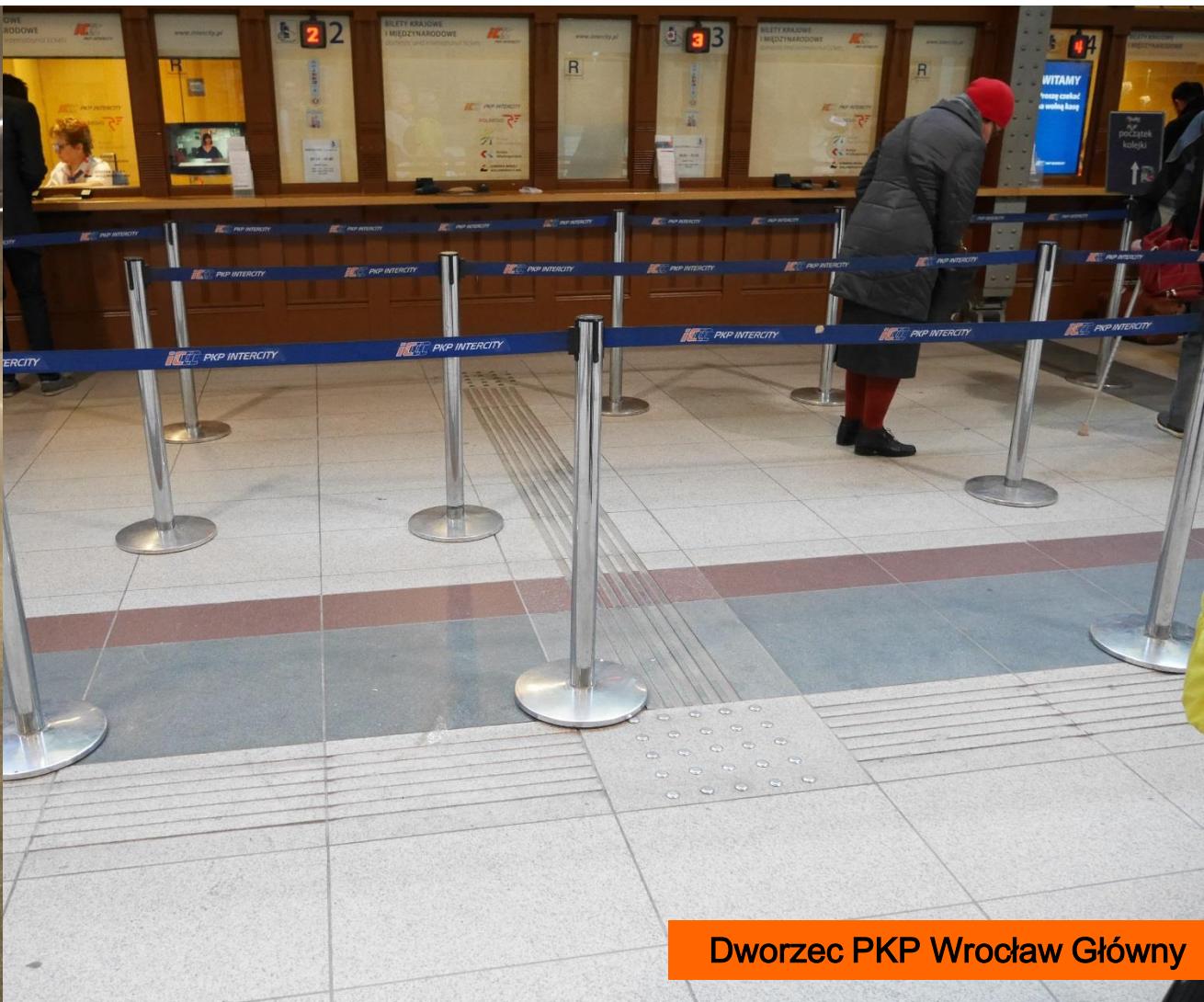
- promowania zasad projektowania uniwersalnego we wszystkich dziedzinach gospodarki, w tym: projektowania środowiska zbudowanego, produktów i usług, dla zwiększenia potencjału gospodarczego regionu i kraju oraz efektywnego wykorzystania kapitału ludzkiego osób starszych i niepełnosprawnych.
- przygotowywanie i wdrażanie Standardów Dostępności.

JAK KSZTAŁTOWANA JEST PRZESTRZEŃ DWORCÓW

zgodnie z zasadami Projektowania Uniwersalnego

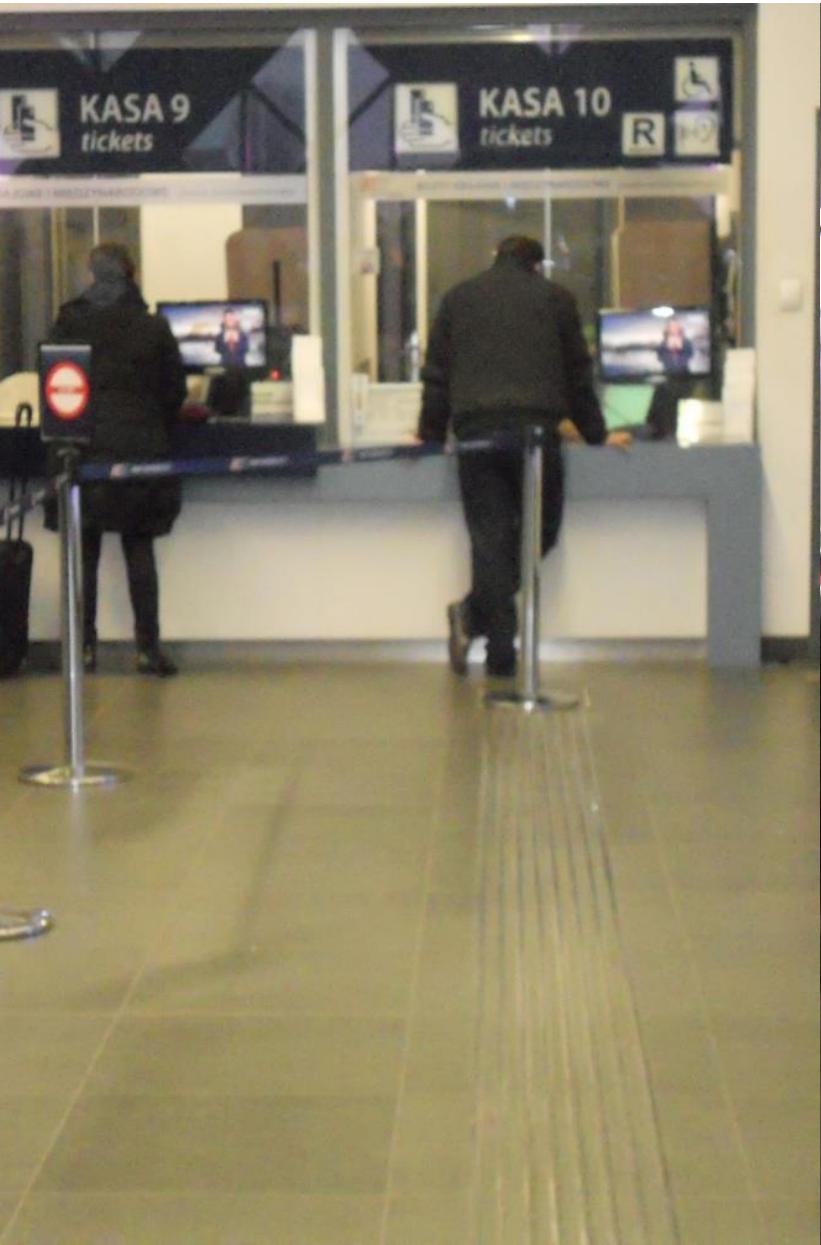
Dworzec PKP W-wa Wschodnia

Dworzec PKP Wrocław Główny

JAK KSZTAŁTOWANA JEST PRZESTRZEŃ DWORCÓW

zgodnie z zasadami Projektowania Uniwersalnego

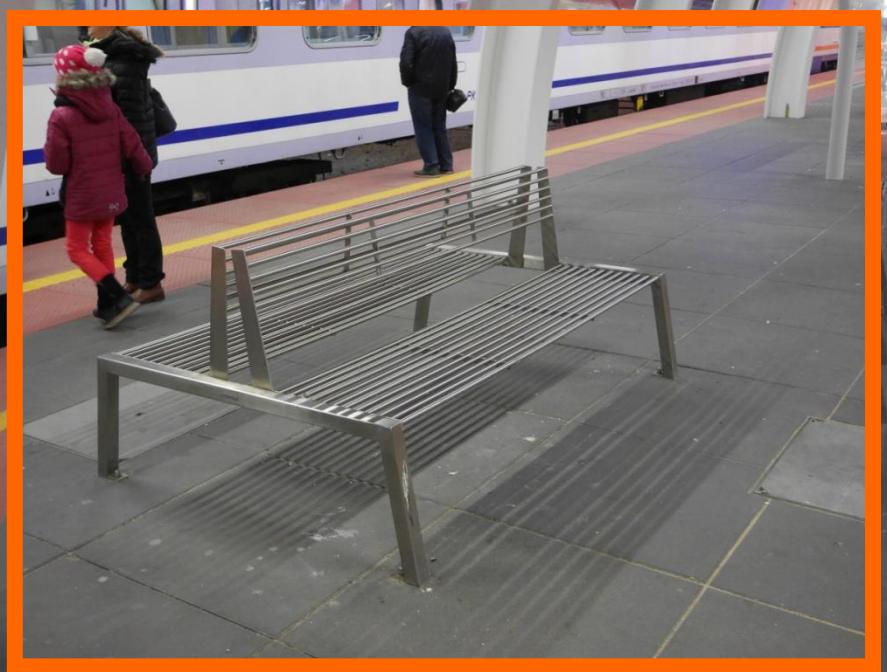
Dworzec kolejowy w Poznaniu 13.03.2015 r.

Dworzec PKP Gliwice , 07.12.2016 r.

Dworzec PKP Wrocław Głów., 20.04.2017 r.

Dworzec PKP Gliwice , 07.12.2016 r.

Dworzec PKP Wrocław Głów., 20.04.2017 r.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

NAJTRUDNIEJSZY
ETAP
WYPPRAWY!

I PROSZE O PYTANIA

Kontakt: universaldesign@pg.gda.pl,

I PROSZĘ O PYTANIA

Kontakt: universaldesign@pg.gda.pl,

Rys. Katarzyna Źalepa